

Plenum

Torsdag 5.11.2020 kl. 16.02—18.34

12. Förvaltningsrådets berättelse till riksdagen om Rundradions verksamhet 2019

Berättelse B 6/2020 rd

Utskottets betänkande KoUB 11/2020 rd

Enda behandlingen

Förste vice talman Antti Rinne: Ärende 12 på dagordningen presenteras för enda behandlingen. Till grund för behandlingen ligger kommunikationsutskottets betänkande KoUB 11/2020 rd. Nu ska riksdagen besluta om ett ställningstagande med anledning av berättelsen. — Presentation, ledamot Satonen, var så god.

Debatt

18.12 **Arto Satonen kok:** Arvoisa puhemies! En toki toimi esittelijänä, kun tämä on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö...

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Pahoittelen.

...vaikka olenkin Ylen hallintoneuvoston puheenjohtaja. — Haluaisin oikeastaan kiittää tässä liikenne- ja viestintävaliokuntaa siitä, että täällä on hyvin olennaiset asiat otettu esille Yleisradion toiminnasta vuodelta 2019. Ensinnäkin tässä puhutaan siitä, että tämä tavoitavuus on poikkeuksellisen kova, eli Yle tavoittaa 96 prosenttia suomalaisista viikoittain ja päivittäin 78 prosenttia, ja myöskin luottamus Yleisradioon on erittäin vahvaa: 67 prosenttia suomalaisista luottaa Yleisradioon erittäin paljon tai melko paljon. Ja tässä yhteydessä on hyvä mainita, että Ylen uutisia pidetään ylivoimaisesti Suomen luotettavimpana uutiskanavana, eli se on myöskin tärkeä.

Sitten sisältöjen ja palveluitten osalta tässä on myöskin hyvin korostettu sitä, että Yleisradio tekee paljon yhteistyötä myöskin yksityisten palveluntuottajien kanssa ja näitten indieiden kanssa, ja se on äärimmäisen tärkeää työtä, koska Suomessa oikeastaan on hyvin vaikea löytää rahoitusta ilman Yleisradiota ohjelmatuotantoon ja elokuvatuotantoon ja tämäläntyyppiseen toimintaan, myöskin musiikkiin liittyen. Jotkut toki siinä onnistuvat, mutta tällä yhteistyöllä on erittäin suuri merkitys.

Valiokunnan mietinnössä mainitaan erinomaisesti myös se, että Yle on ennen kaikkea erityisryhmien palvelija — tarkoittaa sitten kaikkia mahdollisia vähemmistöryhmiä, niin kielellisiä vähemmistöryhmiä kuin vaikka kuulovammaisia — koska näille erityisryhmille Suomen markkinat eivät riittäisi tarjoamaan kaupallisia palveluita riittävästi, ja sen takia erittäin iso rooli on tällä Yleisradion toiminnalla.

Samoin aluetoimitusten rooli, mikä tässä on mainittu, on äärimmäisen tärkeä. Meillähan tyypillisesti on semmoinen tilanne, että maakunnissa toimii yksi merkittävä maakuntalehti

Punkt i protokollet PR 140/2020 rd

ja siinä sitten rinnakkaisena toimijana on Yleisradion aluetoimitus, ja jos näin ei olisi, niin tiedotusvälineillä olisi hyvin yksipuolinen näkemys, eli tämä Yleisradion aluetoiminnan merkitys on äärimmäisen tärkeä.

Tässä myöskin valiokunta on hyvin ottanut kantaa siihen, että Yleisradiolla on tärkeä tehtävä turvallisuuden varmistajana, mikä on todennäköisesti korostunut tässä korona-ai- kana. Eli näihin häiriötilanteisiin, poikkeusoloihin nähden Ylen pitää olla se, joka kykenee sitten kansalaiset tavoittamaan, ja järjestelmän pitää niin toimia, ja Yle on siinä onnistunut. Siellä on oma varautumisjärjestelmä, ja mitä tämä korona sitten aiheuttaakaan, niin kaik- keen ollaan varauduttu, että pystytään kansalaisille tärkeä informaatio, mukaan lukien nämä viralliset tiedotukset, järjestämään.

Ihan lopuksi, puhemies, vielä: kuten tässä sanotaan, Yleisradion talous on kestäväällä pohjalla.

18.15 Maria Guzenina sd: Arvoisa puhemies! Yhdyn Ylen hallintoneuvoston puheen- johtajan Satosen kehuihin liikenne- ja viestintävaliokunnalle. Tämä heidän mietintönsä on huomioinut juuri ne olennaiset asiat tästä Ylen toimintakertomuksesta. Haluan itsekkin nos- taä täältä vielä muutaman esille.

Yle tekee valtavan tärkeää työtä suomalaisessa yhteiskunnassa, ja se työ näkyy siinä, että kun vuosittain tehdään kyselytutkimus, niin sen mukaan peräti 87 prosenttia suomalai- sista luottaa Ylen uutisiin ja yli puolet pitää Yleä ykkösuutistoimijana Suomessa. Kyselys- sä suomalaiset arvioivat Ylen mediayhtiöistä kaikkein luotettavimmaksi, ja tämä on kyllä huomionarvoista. Radiossa ja televisiossa tämä palveluntarjonta Ylellä on pysynyt edellis- vuoden tasolla, mutta verkko- ja mobiilisovellusten puolella palveluita on lisätty ja kehi- tetty, ja tämä on tietenkin erittäin tärkeää, jotta Yle elää ajassa — siinä samassa ajassa, jos- sa suomalainen yhteiskunta elää. Sinne on lisätty muun muassa audiosisältöjä, podcasteja, jotka ovat myöskin erittäin suosittuja olleet. Vaikka radio- ja tv-palveluiden viikkotavoit- tavuus laski hieman, vastaavasti sitten verkkopalveluiden viikkotavoittavuus nousi, ja tä- mäkin kuvastaa tätä median murrosta. Perinteistä mediaa seuraavat eniten varttuneimmat ikäpolvet, ja panostuksia on laitettu heidän sisältöihinsä, mutta myöskin sitten uuteen tek- nologiaan ja toimintatapojen uudistamiseen. Hallintoneuvostossahan hyväksyttiin jo vuon- na 2017 uusi strategia, jossa nimenomaan pyritään siihen, että nämä sisällöt sitten tavoit- tavat mahdollisimman laajasti erilaisia suomalaisia varttuneista polvista nuoriin, ja eten- kin nuorilla median käyttö painottuu sinne verkkosisältöihin.

Tämä mediakentän murros ei ole ainoastaan täällä Suomessa, vaan se on kansainvälinen murros, ja tarve luotettaviin medialähteisiin on kasvanut maailmassa aivan valtavasti. Sen vuoksi, kun Yle tavoittaa suomalaisista 96 prosenttia joka viikko ja päivittäin peräti 78 pro- senttia, on äärimmäisen tärkeää, että Yle säilyttää tämän luotettavuusasemansa. Koko vä- estön tasolla kiinnostavin palvelu on Ylessä TV1, mutta sitten, kun mennään alle 45-vuo- tiaisiin, niin se on kyllä jo Yle Areena, ja itsekkin olen Yle Areenan säännöllinen ja ahkera käyttäjä. Sieltä voi omaan tahtiin omana aikana valikoida niin iltauutiset kuin muita sisäl- töjä, ja kun tämä uudistus aikoinaan laitettiin liikkeelle ja Yle siihen panosti, se on myös- kin ollut yksi niistä tekijöistä, jotka ovat pitäneet Ylen tässä suomalaisessakin mediaken- tässä ykkösenä aivan selvästi. Mutta median murros tarkoittaa myöskin median sirpaloitu- mista, ja se tarkoittaa myöskin sitä, että meidän täytyy huomioida esimerkiksi kaupallisen median tällä hetkellä kokema vaikea taloudellinen tilanne, ja tässäkin Ylen tekemä yhteis- työ kaupallisen median kanssa on äärimmäisen tärkeää, koska mitä moniäänisempi mei-

Punkt i protokollet PR 140/2020 rd

dän media on, sitä paremmin demokratia toteutuu, ja Yle on nimenomaan yksi näistä meidän demokratian toteutumisen kulmakivistä täällä Suomessa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

18.19 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Tämä koronavuosi, joka on seurannut tätä vuotta 2019, mistä tänään keskustelemme, on todellakin osoittanut tarpeen saada luotettavaa tietoa. Tässä edellä edustaja Satonen toi esille sen, kuinka tämä korona-aika on konkretisoitunut sen, kuinka tiedolla on merkitys jopa turvallisuudessa. Kun me saamme nopeasti ajantasaista ja luotettavaa tietoa, me pystymme varautumaan ja toimimaan oikein.

Olemme nähneet tässä tämän vuoden aikana myös misinformaatiota ja disinformaatiota, jolla ollaan jopa horjutettu turvallisuutta ja terveyttä. Siksi on tärkeitä, että meillä on esimerkiksi tällaisia Ylen kaltaisia, ja erityisesti Yle, jonka sisältöön me voimme luottaa jokaisessa tilanteessa ja jokaisessa tapauksessa. Ja meillä kansanedustajilla ja eduskunnalla on tärkeä tehtävä turvata Ylen asema myös jatkossa niin lainsäädännön keinoin kuin myös rahoituksen osalta.

Vuosi 2019 on todellakin ollut Ylen luvuissa vaikuttava, kuten tässä edellä myös edustaja Guzenina on tuonut esille. Jopa 96 prosenttia suomalaisista tavoitetaan joka viikko, ja tämä Yle Areenan suosittuus on aika upea asia. Se on suositumpi kuin nämä kaupalliset suoratoistopalvelut, jotka maailmalla ovat tietenkin saaneet aivan valtavan jalansijan kulluttajien arkikäyttämisenä. Myös luottamus on todella korkeaa, ja se on totta kai aivan äärimmäisen tärkeää, kun puhutaan tällaisesta julkisesti rahoitetusta mediayhtiöstä.

Tämä laadukas sisältö, mitä Yle tuottaa, palvelee kaikkia suomalaisia, mutta erityisesti se on tärkeää niille ihmisille, joilla ei ole tätä laajaa valikoimaa valita palvelua muista palveluista, esimerkiksi kuulovammaisille ihmisille tai saamenkielisille ihmisille. Toisaalta myös lapset ja nuoret jossain määrin ovat riippuvaisia Ylen sisällöistä, koska ne ovat suomenkielisiä. Yle on tehnytkin mielestäni erityisen hyvää työtä juuri näiden erityisryhmien osalta viime vuosina ja viime vuoden aikana, ja siitä haluan kiittää Yleä tässä tilaisuudessa. — Kiitos.

18.21 Marko Asell sd: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on Yleisradion hallintoneuvoston kertomus 2019. Lueskelin tätä, ja tämä on tietysti miellyttävää luettavaa. Yleisradio nauttii suomalaisten arvostusta ja tavoittaa joka viikko 96 prosenttia suomalaisista ja joka päivä 78 prosenttia suomalaisista. Tavoittavuus on korkeaa tasoa, ja Yleisradion tulee myös jatkossa näkyä laajasti mediakentässä.

On hyvä, että tässä tutkimuksessa nyt näytetään, että suomalaisista 67 prosenttia luottaa Yleisradioon erittäin tai melko paljon. Suomalaiset kokevat tärkeäksi tämän luotettavan tiedon, ja Yleisradion toiminnan pitää olla korkealla tasolla, ja se on tärkeitä, että meillä on täällä Suomessa tällainen luotettava kansallinen mediayhtiö.

Tietysti on tärkeitä, että on myöskin näitä kaupallisia luotettavia yhtiöitä. Nyt kun seuraan esimerkiksi, mitä Yhdysvalloissa on presidentinvaalien aikana ollut ja myöskin oikeastaan viimeiset neljä vuotta presidentti Trumpin aikana ollut, se on aika surullista ja korostaa myöskin sitä, kuinka tärkeitä on, että on luotettava ja vahva media, joka uutisoi faktojen perusteella. Esimerkiksi siellä jenkipuolella nyt erilaiset vaihtoehtomediat ja salaliittoteoriat saavat voimaa siitä. Se on suoraan seurausta siitä, että mediakentällä tehdään mitä sattuu ja uutisoidaan tällaisia valeuutisointeja.

Tässä katsoin vielä tätä ohjelmatuotantoa ja niitä määriä, ja tietysti urheiluihmisestä toivoisin, että urheilua ja liikuntaa kannustavaa ohjelmistoa tulisi enemmän. Tässä oli 10

Punkt i protokollet PR 140/2020 rd

prosentin osuus ohjelmatuotannosta urheilua, ja olisi tietysti toivottavaa nyt, kun korona-aikanakin on huomattu se, että erityisesti lasten ja nuorten, tietysti ikääntyvienkin ja erityisryhmien, liikunta- ja urheilumahdollisuudet ovat pienentyneet ja se on polarisoitunut, että entistä enempi ehkä kannattaisi just tällaisen yleisen hyvinvoinnin kannalta tuoda myöskin television puolelta enemmän urheiluun ja liikuntaan kannustavia ohjelmia. Tällainen urheiluihmissen mielipide tähän loppuun.

18.24 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti vielä omalta osaltani kommentti lähinnä siihen, mitä edustaja Guzenina täällä toi esille, jossain määrin myöskin edustaja Pitko — toki mielelläni yhdyn myös siihen, mitä edustaja Asell sanoi urheilusta ja muutenkin. Mielestäni tämä Guzeninan lausuma siitä, että meidän pitää tietysti ymmärtää se, mikä on se Ylen toimintakenttä, jotta myös tämä kaupallinen media täällä pärjää, on kyllä äärimmäisen tärkeä juttu, koska se on kuitenkin niin, että Ylen toimintakin on rajallista. Vaikka se yli 500 miljoonaa vuodessa käyttääkin ja se raha veronmaksajilta kerätään, niin ei siitä huolimatta Yle kykene palvelemaan esimerkiksi paikallislehtien kentällä, ei myöskään maakuntalehtien, vaikka se niitä täydentääkin aluetoimituksella. On äärimmäisen tärkeää, että meillä on myös valtakunnalliset laadukkaat sanomalehdet ja laadukkaat tv-kanavat, ja tässä mielessä on erittäin hyvä, että esimerkiksi MTV:n toiminta on viime aikoina vahvistunut, myöskin neloskanavan ja niin pois päin, ja nämä muutkin, AlfaTV:t, kaikki muut, ne tuovat sinne lisää sitä tarjontaa. Myös tämä kotimainen kaupallinen media on erittäin vastuullista ja pystyy tuottamaan laadukasta tietoa, ja se on hyvin tärkeää, jotta kansalaisilla on sitten olemassa useita vaihtoehtoja, joita he voivat vertailla ja joiden kautta toisaalta saavat tietoa, kuitenkin luotettavaa tietoa, eri lähteistä.

No, yleisesti tiedetään, että kaupallisen median taloudellinen tilanne ei ole kauhean vahva, ja siihen syyn täällä edustaja Pitko jo mainitsikin, eli kyllä Googlen ja Facebookien ja vastaavien tulo tänne mediamarkkinoille syö kyllä huomattavasti sitä mainosmarkkinaa näiltä kaupallisilta yhtiöiltä. Tämä on varmaan semmoinen asia, mihin liittyen verotus ja muut kysymykset joudutaan jossakin vaiheessa kyllä vähintään Euroopan unionin tasolla ratkaisemaan.

Sitten tietysti tullaan siihen, että aika ajoin tässä on tällaista tiettyä vastakkainasettelua myös kaupallisen median ja Ylen välillä, joka varmaan osittain kaupallisen median puolelta on vähän sellaista hätähuutoa siitä, mikä se oma asema on. Meidän täytyy aina muistaa, kun sen raja-aidan kanssa ollaan tekemisissä, että kansalaisten tiedonsaantioikeus on ykkösen ja toinen on se, että me saamme sitten järjestettyä tämän systeemin niin, että sekä Yle että kaupallinen media tässä järjestelmässä pärjäävät. Meidän järjestelmämmehän toimii niin, että jos Yle ottaa käyttöön jonkun uuden tehtävän somessa tai muualla, niin se vaatii sen, että hallintoneuvosto tekee siitä erillisen päätöksen, jolloin me arvioimme, mikä on sen vaikutus koko mediamarkkinaan, ja on äärimmäisen tärkeää, että pelataan tätä yhteispeliä. Yle tarvitsee kaupallista mediaa, kaupallinen media Yleä, ja suomalaiset tarvitsevat molempia.

18.27 Maria Guzenina sd: Arvoisa puhemies! Hallintoneuvoston puheenjohtaja, edustaja Satonen, puhui hyvin viisaasti ja on pieteetillä miettinyt näitä asioita. Jaan hänen ajatuksensa kyllä täysin. Haluaisin lisätä tähän vielä sen, että kun meillä AV-ala tällä hetkellä on suurissa vaikeuksissa, niin ne ostot, joita Yle tekee, tukevat myöskin suomalaista työllisyyttä tällä hyvin työvaltaisella AV-alalla. Siellä ei niinkään jaeta osinkoja, voittoja, vaan

Punkt i protokollet PR 140/2020 rd

siellä kaikki menee tämän alan parissa työskenteleville — alkaen äänimiehistä ja valomiehistä cateringin ihmisiin, näyttelijöihin ja siihen kokonaisuuteen, joka liittyy erilaisiin produktioihin. Tämä on äärimmäisen tärkeää tiedostaa myöskin.

Sitten, puhemies, haluan vielä mainita sen, että Yle Areenan sisältöjen saatavuus tällä hetkellä ulkomailla on aivan huippuluokkaa. Yle nimittäin toteutti EU:n siirrettävyyssasetuksen, ja sen myötä kaikki Areenan sisällöt ovat nyt auki EU-alueella matkustavien ja Suomessa pysyvästi asuvien käyttöön kaikilla laitteilla, Yle-tunnuksen avulla. Tämä on aivan huikeaa, eli minne tahansa EU-alueella suomalainen menee, niin suomalainen voi luottaa siihen, että esimerkiksi Ylen uutiset ja muut sisällöt ovat hänen saatavillaan.

18.29 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Lähetekeskustelussa nostin esille tästä kertomuksesta kaikki ne hyvät asiat, joista nyt täällä edustajat myöskin puhuvat eli Yleisradion tavoitettavuudesta ja luottamuksesta ja riippumattomasta toiminnasta ja sisällöntuottamisen laadukkuudesta.

Huomaan, että valiokunta on omassa mietinnössään nostanut kaksi sellaista asiaa esille, joista kehitysmielessä ehkä muutaman sanan haluaisin sanoa:

Esimerkiksi nämä aluetoimitukset: Pidän niiden roolia erittäin tärkeänä, erityisesti kun näemme, miten mediakin keskittyy tällä hetkellä koko ajan suurempiin ja suurempiin yksiköihin. En ole aivan varma, onko aluetoimituksen merkityksellisyyttä tällä hetkellä ihan loppuun asti yhteisesti tunnustettu ja jaettu. Esimerkiksi Ylellä olisi voinut olla rooli tässä koronaepidemiassa nimenomaan alueellisesti, koska alueellisesti koko ajan seuraamme tilannetta ja pyrimme saamaan tietoa siellä alueilla siitä, minkälaisia toimia pitäisi tehdä. Yle on seurannut tätä, mutta systemaattista, tietoista roolia me emme ole nähneet. Tässä esimerkiksi olisimme voineet käyttää hyväksemme näitä aluetoimituksia nykyistä paremmin.

Toinen asia on nämä palvelut erityisryhmille: Kehuin lähetekeskustelussa maasta tai vaaseen Ylen Lasten Areena -palveluita. Mutta silloin esille nousi palaute seniorikansalaisten osalta, ja nostan itsekkin esille saamani palautteen. Voisiko meillä olla vastaavan tyyppinen kokonaisuus, joka olisi suunnattu nimenomaan sitten taas väestön toiseen ääripäähän kuin ovat nyt nämä Lasten Areenan palvelut lapsille? Esimerkiksi terveystiedon osuus: moni kaipaa lisää ymmärrystä terveyteensä, siihen, miten itse voivat parantaa sitä ja etsivät sitä tietoa mediasta — nämä voisivat olla koottuina. Musiikki on sellainen, mitä moni kaipaa lisää. Edustaja Asell puhui täällä hyvin tästä liikunnasta. Erityisesti ikääntyessä liikunnan merkitys koko ajan kasvaa, jotta esimerkiksi lihakset pysyvät vahvana, ja erilaiset liikunnan tueksi tehdyt ohjelmat voisivat kuulua tällaiseen kokonaisuuteen. Myöskin tekniikan tuet — moni nykyään kaipaa tietotekniikan osalta paljon tukea.

Että ehkä siellä kehitettävääkin vielä on, vaikka moni asia on jo todella hyvin.

18.32 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Nämä perinteisen median haasteet, jotka näissä aikaisemmissa puheenvuoroissa on nostettu esiin, ovat todellakin asioita, mihin täytyy myös meidän lainsäätäjien syventyä — erityisesti kun tiedetään, että kaupallisen median tulot ovat voimakkaasti laskeneet ja sitä kautta myös toimittajien määrä vähentynyt. Tilastollisesti tämä toimittajien määrän vähentyminen näkyy erityisesti paikallislehdissä ja maakuntatoimituksissa, niitten pienentymisessä. Tämä on totta kai äärimmäisen surullinen asia paikallisten uutisten ja myös paikallisten identiteettien kannalta, koska nämä lehdet tuottavat laadukkaita ja nimenomaan paikallisia ihmisiä kiinnostavia sisältöjä ja uutisia.

Punkt i protokollet PR 140/2020 rd

Tämä mainostulojen valuminen verkkoon on tosiaan se syy, ainakin pääasiallinen syy, mistä tämä kehitys johtuu. Erityisesti se valuminen on kohdistunut kansainvälisiin medioihin, eikä suomalainen verkkosisältö ole pystynyt saamaan näitä tuloja kiinni. Keskustellaan välillä siitä, onko Yle syy siihen, että paikallinen kaupallinen media on menettänyt toimituksen tuloja ja on menettänyt lukijoita, mutta en itse usko siihen, että Yle voi olla paikallistoimituksessa uhka, vaan enemmänkin niin, että kuluttajien näkökulmasta on rikkaus, että meillä on paikallisesti useampia medioita kuin vain se yksi kaupallinen media, se maakuntalehti siellä. Sitä kautta myös kiinnostus alueelliseen uutistoimintaan pysyy korkealla. Kuluttajien näkökulmasta tämä moniäänisyys on äärimmäisen tärkeää.

Valiokunta on pitänytkin tässä mietinnössään tärkeänä näitten aluetoimitusten merkitystä. Itse olen nauttinut erityisesti muiden alueuutisten katsomisesta. Se on myös mielenkiintoinen tapa nähdä pala joka puolelta Suomea, kun katsoo nämä kaikki alueuutiset peräkkäin.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen godkände utskottets förslag till ställningstagande med anledning av berättelse B 6/2020 rd. Ärendet slutbehandlat.